І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 94. ЦЕНТІВ 12 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 16-го ТРАВНЯ (MAY) 1959 TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 94. VOL. LXVI.

ВИСТУПАЮЧИ В НЮ ЙОРКУ, ПРЕЗИДЕНТ ВИЗНАЧИВ НАУКУ, ЯК НАЙВИЩУ ЦІЛЬ НАЦІЇ

ПРЕЗ. АЙЗЕНГАВЕР ВЗЯВ УЧАСТЬ У ВІДКРИТТІ ПЛОЩІ ПІД БУДОВУ МИСТЕЦЬКОГО ЦЕНТРУ ІМ. ЛИНКОЛНА Й У ПРОМОВІ НА ПРИЙНЯТТІ НАУКОВЦІВ ЗАПОВІВ ЗБУДУВАННЯ ВЕЛЕТЕНСЬКОГО АТОМОВОГО АКСЕЛЕРАТОРА

Ню Йорк. — В четвер дня 14 квітня ц. р., Ню Йорк перебував під знаком відвідин президента Айзенгавера, який прибув літаком з Вашингтону на летовище в Нюарку, де його вітав губернатор стейту Ню Джерзі Роберт Майнер, і звідти переїхав автом до Ню Йорку. де довершив відкриття площі під запляновaний 75-мільйоновий Центр Линколна, викопавши першу лопату землі. Згаданий Центр, що має бути збудований з допомогою приватних і федеральних коштів найближчими двома роками буде осередком музичного, театрального, оперового і танкового мистецтв. У своїй промові під час відкриття през. Айзенгавер підкреслив важливу майбутню ролю такого центру для справи миру і поглиблення міжнаціонального порозуміння. Цього ж самого дня, після 43-мінутових відвідин світової торговельної виставки в нюйоркському Колісею, де представництва двадцять й однієї країни вітали його оваційно, передаючи йому дарунки від кожної з націй, през. Айзенгавер виступив із промовою до науковців про значення науки й освіти для майбутнього З'єдинених Держав Америки. Говорив Президент на прийнятті, влаштовуванім у Валдорф Асторія Готелю Національною Академією Наук, Американською асоціяцією для сприяння науковим дослідам і Фундацією ім. Алфреда Словна. У своїй промові през. Айзенгавер підкреслював конечність пристрасного захоплення науковими дослідами, активного сприяння науковим дослідам й організування всіх потрібних засобів для якнайповнішого їх розвитку. Водночас із цим Президент заповів, що вже найближчими роками у ЗДА буде збудований коштом 100 мільйонів долярів велетенський лінійний атомовий акселератор (розбивач атомів) з високою енергією, довжиною 12 миль і початковою потужністю 10 до 15 БЕВ (більйонів електронних вольтів), що буде найбільшою атомовою спорудою того роду у світі і досягне згодом потужности 40 більйонів електронних вольтів. Підкреслюючи, що на протязі 20 останніх років федеральне видаткування на розвиток наукових дослідів збільшилося із 100 мільйонів на 5 більйонів долярів річно, през. Айзенгавер висловив водночас із цим вимогу збільшити видатно кадри працівників у ділянці основних наукових дослідів, що нараховують тепер 30,000 осіб, і висловив плян збудування Залі Слави для заслужених в науці і мистецтві індивідуальностей, щоб заохотити цим молодь до праці і нових досягнень в цих ділянках. В готелі „Валдорф - Асторія" Президента відвідав „його давній приятель" голова спілки сталеварів Дейвід МекДоналд, який пів години розмовляв із Айзенгавером. МекДоналд і секретар Білого Дому заперечили, що ця розмова відносилася до переговорів, які тепер відбуваються в Ню Йорку між представниками спілки сталеварів і сталевої промисловости. Представники сталевих фірм не є вдоволені з того, що їх не запрошено до Айзенгавера, але вони заявили, що не будуть вимагати ‚рівного часу', це значить не будуть просити про авдієнцію у Президента.

„Перша лопата землі" президента Айзенгавера

Палатна комісія правил прийняла будівельний законопроєкт

Вашингтон. — 13-го травня президент Айзенгавер вислав був до Конгресу окреме звернення, в якому домагався, щоб Конгрес приспішив працю над деякими важливими законопроєктами. Між цими законопроєктами є проєкт будівельної програми, який 4 місяці був блькований в Палатній Комісії Правил, бо консервативні її члени не хотіли її переслати до повної Палати. Спікер Палати Сем Рейбирн вислав 14-го травня ультиматум голові цієї комісії конгресменові Говардові Смитові, домагаючися звільнення цього законопроєкту, і комісія більшістю 8 до 4 голосів прийняла будівельний законопроєкт конгресмена Алберта Рейнса, згідно з яким треба б видати 2,100,000,000 долярів на перебудову міст, будову каледжів, домів для старших осіб та на інші будівельні проєкти. Сума видатків в проєкті конгресмена Рейнса є більша від урядового законопроєкту, який просить про видатки в сумі 1,660,000,000 долярів. Невідомо, яка доля стріне ці законопроєкти в повній Палаті, яка вже найближчого тижня буде над ними нараджуватися.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Айзенгавер** 13-го травня відвідав колишнього державного секретаря Джана Фостера Доллеса в шпиталі Волтера Ріда і розмовляв із ним півгодини. Державний департамент повідомляє, що запалення легенів, на яке заслаб був Доллес, пройшло без злих наслідків, але недуга пістряка не поліпшилася.

● **30 жінок, громадянок Домініканської республіки** протестували 14-го травня перед будинком Об'єднаних Націй проти уряду Фіделя Кастра на Кубі, який підготовляє диверсійні акти проти урядів латинських держав Південної і Середущої Америки.

● **Комісія видатків** у Палаті Репрезентантів інформує, як зростають витрати на утримування Білого Дому і як збільшується число його урядовців. У 1938 році в Білому Домі працювало 162 особи, в 1952 році — 502, а тепер працює 615. В 1938 видатки становили $647,-128, в 1952 — $3,021,215, а тепер становлять $5,401,000.

ГОЛОВА УНС ПЕРЕЙШОВ ОПЕРАЦІЮ

Головний предсідник Українського Народного Союзу і президент Українського Конгресового Комітету п. Дмитро Галичин, перейшов з початком цього тижня в одному із шпиталів в Джерзі Сити легку операцію і в четвер, 14-го травня, прямо з лікарні повернувся назад до праці в Головній Канцелярії УНСоюзу. До шпиталю він був прийнятий попереднього тижня у зв'язку із сціпом крови в нозі, що й вимагало легкої інтервенції хірурга. Під час свого побуту в лікарні, п. Д. Галичин був під лікарською опікою д-ра Григорія Явного.

Дмитро Галичин

КАСІД ПРИГАДУЄ ГЕРТЕРОВІ ДОЛЮ ПОНЕВОЛЕНИХ МОСКВОЮ НАРОДІВ

Ню Йорк. — Конференція Американців Центрального і Східнього Европейського Походження, відома під скороченою назвою КАСІД (від початкових літер її американської назви), вислала державному секретареві Крістіянові Гертерові на конференцію з міністрами закордонних справ в Женеві телеграму, пригадуючи йому незавидну долю поневолених Москвою не-російських народів, в цьому й українців. Промовляючи в імені 15 мільйонів американських громадян альбанського, болгарського, чехословацького, естонського, латвійського, лотиського, польського, румунського і українського походжень, КАСІД звертає державному секретареві Гертерові, що саме поневолення цих націй в Европі та зберігання такого стану криє в собі найбільшу загрозу нової світової війни, цим разом атомової. КАСІД вважає що видвигнення державним секретарем Гертером цієї проблеми та вимога здійснення права на самовизначення тих народів буде в найкращому інтересі американської політики безпеки та добрим протиставленням пропагандивним виступам совєтського міністра. Телеграму підписав президент тієї організації, монсіньйор Джан Балькунас. Головою екзекутиви КАСІД є президент УКК п. Дмитро Галичин.

СПРАВА БУДОВИ ПАМ'ЯТНИКА Т. ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНҐТОНІ НА ПОРЯДКУ ЗАСІДАННЯ РАДИ ДИРЕКТОРІВ УКК

Ню Йорк. — Справа побудови пам'ятника Тарасові Шевченкові в столиці країни Вашингтоні, є на порядку засідання Ради Директорів Українського Конгресового Комітету Америки, що відбудеться тут у приміщеннях УККА цієї суботи, 16-го травня. Цю справу включено у порядок нарад на рекомендацію президента УККА і голови УНСоюзу п. Дмитра Галичина, який діяв згідно з резолюцією 24-ої конвенції УНСоюзу, що прийнявши до відома і одобривши ініціятиву Культурної Комісії УНСоюзу в цій справі, доручила Екзекутиві і Культурній Комісії УНС „увійти в цій справі в порозуміння з іншими організаціями, щоб спільно, всією громадою здійснити цей задум цю ініціятиву". Крім цього на порядку нарад Ради Директорів є звіти голови проф. Л. Добрянського і президента Д. Галичина, вибір поодиноких Комісій УККА та інші справи. Цього ж самого дня по полудні відбудеться перше в новій каденції засідання Політичної Ради УККА.

ГРОМАДЯНИ І ЗАКОНОДАВЦІ ПІДТРИМУЮТЬ РЕЗОЛЮЦІЮ В СПРАВІ ПОБУДОВИ ПАМ'ЯТНИКА Т. ШЕВЧЕНКОВІ В СТОЛИЦІ

Вашингтон. — Від часу внесення сенатором Джекобом К. Джевітсом та конгресменом Елвіном М. Бентлі спільних резолюцій в обидвох палатах Конгресу ЗДА в справі побудови пам'ятника Тарасові Шевченкові на публічній площі в столиці країни, Вашингтоні, законодавці одержують численні листи від українців та їх організацій з проханням піддержати ці резолюції і зокрема приспішити акцію в комісіях, до яких вони були скеровані для їх остаточної ухвали. Всі ті громадяни і організації, які такі листи вислали, одержують від сенаторів і конгресменів запевнення, що вони приділять цій справі прихильну увагу. Для прикладу навести б, що інженер Володимир Сушко з Меріленду, вибиравши такі листи до обидвох сенаторів свого стейту — Дж. Глена Біла і Дж. Маршала Батлера та до своїх конгресменів Самюеля Фріделя і Едварда Гармаца, одержав від усіх чотирьох запевнення підтримки цих важливих резолюцій. При цьому сенатор Біл м. і. пише, що листи від громадян його стейт, дозволяють йому пізнати ті справи, що ними інтересуються його вибофці, а це має для нього велику вартість значення. Із багатьох листів що їх одержав у відповідь на свої листи Український Народний Союз, згадати б що про лист сенатора Кеннета Б. Кітінґа з Ню Йорку, який до гол. пред. УНС п. Д. Галичина пише: „Цим потверджую з подякою Вашого листа в користь сенатської спільної резолюції ч. 54, яка уповажувала б побудову пам'ятника Тарасові Шевченкові з сторіччя смерти цього великого українського Поета. Я дуже вдячний за те, що Ви познайомили мене з поглядом Вашої Організації в цій важливій справі. Ви можете бути певні, що я, як член сенатської Комісії в справах державних установ і адміністрації, докладу всіх зусиль для швидкого обмірковання цього законопроєкту". Комісія, про яку згадує сенатор Кітінґ, є саме компетентна в таких справах і до неї резолюція сен. Джевітса була скерована.

Проф. М. Лисогір обраний на голову Дирекції УНДому в Ню Йорку

Ню Йорк. — Новим головою 21-членної Дирекції Українського Народного Дому в Ню Йорку став проф. Михайло Лисогір, урядовець головної канцелярії УНСоюзу. На засіданні Дирекції — яке відбулося 13-го ц. м. одноголосно обрано ось такий склад нової Екзекутиви Народного Дому: проф. Михайло Лисогір — голова; адв. Іван Флис — 1 заст. голови; Евген Стахів — 2 заст. голови; Іван Винник — скарбник; інж. Лев Когут — секретар; адв. Волод. Стек — правний дорадник. Члени Екзекутиви: Дмитро Галичин, інж. Еміль Гузар і адв. Стефан Ярема. Контрольна Комісія: Іван Гелетій, д-р Богдан Карпевич і Роман Крупка. Нова Екзекутива поставила собі за завдання збільшити основний капітал УНДому через енергійний розпродаж уділів.

УКРАЇНСЬКА ССР НАРАХОВУЄ ЗА НОВИМ ПЕРЕПИСОМ 41,293,000 НАСЕЛЕННЯ

Згідно з попередніми вислідами перепису, переведеного в січні ц. р., опублікованими центральним статистичним правлінням при Раді міністрів СССР в московській „Правді", „Ізвєстіях" та інших совєтських газетах з 10 травня ц. р., населення Совєтського Союзу збільшилося з 190,700,000 осіб в 1939 році до 208,826,000 осіб, значить на 18,100,000 осіб або 9.5 процента. В той же час населення Української ССР збільшилося за цих двадцять років всього на 1,424,000 осіб, з 40,-469,000 в 1939 році до 41,893,-000 осіб в дні 15 січня 1959 року. Коли порівняти дані теперішнього перепису з офіційними даними про стан населення України на день 1 квітня 1956 р., опублікованими в статистичному збірнику „Народне господарство Української РСР" (Київ, 1957), де було подано, що Українська ССР нараховує 40,587,000 населення, то виходить, що населення України почало зростати щойно на протязі останніх двох з половиною років. В опублікованих даних підкреслено великий зріст населення особливо в сибірських областях, але промовчано факт зменшення кількости населення в Білоруській ССР (з 9,910,000 в 1939 році воно зменшилося до 9,069,000 осіб) і в Литовській ССР (з 2,880,-000 осіб — до 2,713,000).

Відповідно до приросту населення всієї Української ССР збільшилося також і населення окремих областей. Але коли порівняти ці теперішні дані про стан населення областей з даними про 1956 рік, опублікованими у вище згаданому збірнику, то в деяких областях, а саме у Дрогобицькій, Станиславівській, Тернопільській, Сумській, Хмельницькій (Переяславській) та Чернігівській кількість населення значно зменшилася. Найбільша кількість населення подана для Сталінської области (Донеччини) — 4,265,000 (в порівнянні з 1956 роком приріст населення в цій області виносив би 334,000 осіб!). За нею йдуть — Київська область (разом з Києвом) з 2,821,000 населення, Дніпропетровська з 2,708,000 душ, Харківська з 2,517,000 душ, Вінницька з 2,141,000 душ й Одеська з 2,028,000 душ населення. З інших областей Львівська нараховує 1,268 тисяч, Станиславівська 1,098 т. Тернопільська 1,088 т., Дрогобицька 847 т., Закарпатська 923 тисячі. Найменше населення має Чернівецька область — всього 776 тисяч.

Якщо йде про кількість міського і сільського населення, то Українська ССР нараховує 19,130 тисяч міського населення і 22,763 т. сільського населення, значить відношення населення міст до населення сіл виносить 46 до 54 проценти (в усьому СССР це відношення є 48 до 52 процентів, а в РСФСР — 52 до 48). Найбільшу кількість міського населення має Сталінська область (Донеччина), бо аж 86 процентів, за нею йде Луганська область з 79 процентами міського населення, далі Дніпропетровська з 70%, Кримська з 64 %, Харківська з 62%, Запорізька з 57%. Найменшу кількість міського населення виказують Тернопільська область — 16% і Вінницька та Рівенська — обидві по 17%.

Кількість населення окремих міст в Українській ССР загалом збільшилася. Київ є третім за величиною містом СССР (після Москви і Ленінграду) і першим в УССР: 1,102,000 населення проти 847,000 в 1939 році. Кількість населення інших українських міст така (числа подані в тисячах, а в дужках ведені числа з 1939 року): Харків 930 тис. (833), Сталіно 701 т. (466), Одеса 667 т. (602), Дніпропетровське 658 т. (527), Запоріжжя 435 т. (282), Львів 410 т. (340), Кривий Ріг 386 т. (189), Горлівка 293 (181), Луганське 274 т. (215), Симферопіль 189 т. (143), Кадіївка 180 т. (135), Херсон 157 т. (97), Севастопіль 148 т. (114), Чернівці 145 т. (106), Полтава 141 т. (128), Кіровоград 127 т. (100), Вінниця 121 т. (93), Житомир 105 т. (95), Керч 99 т. (104), Суми 97 т. (14), Мелітопіль 95 т. (76), Чернігів 89 т. (69), Кремінчук 86 т. (90), Черкаси 83 т. (52), Біла Церква 71 т. (47), Станіславів 66 т. (65), Тираспіль 62 т. (38), Хмельницький (Переяслав) 62 т. (37), Рівне 57 т. (43), Бердичів 53 т. (62), Тернопіль 52 т. (50), Луцьк 49 т. (39), Ужгород 47 т. (30), Дрогобич 42 т. (37). Як із поданого переліку виходить, зменшилася кількість населення Керчі, Кремінчука і Бердичева.

Ніяких даних про розподіл населення СССР й УССР за національністю і мовою досі не подано. Як виходить з повідомлення статистичного правління, ці дані „опрацьовуться" разом з іншими на машинообчислювальних стаціях.

БОЛЬШЕВИКИ РОЗСТРІЛЯЛИ 5 УКРАЇНЦІВ ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН

Ню Йорк. — Місцевий щоденник "The New York Daily News" з п'ятниці, 15-го травня, подає з Відня, з датою 14-го травня, таке повідомлення: „П'ять членів підпільної української організації розстріляно за ‚антисовєтські злочини' — згідно з одержаними тут сьогодні повідомленнями української [совєтської] преси". Це повідомлення відноситься, по всіх правдоподібностях, до розстрілу Н. К. Бондаренка, А. С. Резнікова Г. К. Поляка, Д. А. Крючка А. В. Назарчука, яких недавно судили і засудили в Радивилові на Волині, обвинувачуючи їх в приналежності до Організації Українських Націоналістів та в інших провинах проти совєтського режиму.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРОФЕСОР РАДИТЬ „ОРІЄНТУВАТИСЬ НА КИЇВ"

Барклі, Каліфорнія. (В. Бандера). — Професор психології на Каліфорнійському університеті, д-р Р. Невітт Сенфорд, написав для Інституту Міжнародного Навчання обширне звідомлення із своїх недавніх студійних відвідин в різних республіках Совєтського Союзу і в заключенні ствержує, що коли Захід бажає наладнати свої відносини з націями Східньої Европи, то „повинен більше зосередити свою увагу на Києві (Україні), ніж на Москві". Оцінюючи виховно-навчальні методи в Совєтському Союзі, — проф. Сенфорд підкреслює в них колективізм („групи дітвори працюють разом, разом себе дисциплінують та змагають до відзначень за групові досягнення"), хоч добачає відрубність української методики навчання, пишучи: „Там (у Києві) є більше свобідного думання; там підходять до наукових проблем дуже подібно, як це робимо ми".

ГЕРТЕР ПРЕДКЛАВ ПЛЯН З'ЄДИНЕННЯ НІМЕЧЧИНИ У 4-Х СТУПНЯХ

Женева. — На п'ятому з черги засіданні конференції міністрів закордонних справ у Женеві, в четвер 14 травня ц. р., державний секретар Крістіян А. Гертер предложив в імені всіх трьох великодержав готовий проєкт розв'язки проблеми Німеччини й Берліну. К. А. Гертер з'ясував цей плян у промові, схопленій у 26-тьох точках. Він підкреслив, що західні держави взяли під увагу всі совєтські застереження та значно відхилились від свого першого становища й пішли назустріч совєтському становищу. Це стосується головно пункту, що нібито Совєти в теперішньому стані речей не є „готові" погодитись на негайне з'єдинення Німеччини та що Совєти вважають, що те об'єднання залежить від порозуміння самих німців. Ото ж західній плян пропонує не негайне об'єднання Німеччини, а ступневе, розділюючи його на чотири стадії. Вступну стадію становило б покликання до життя спільної східньо-західньої всенімецької комісії, яка мала б виготовити плян виборчої ординації. Вільні вибори на терені Німеччини мали б відбутися щойно за два і пів року від часу покликання до життя всенімецької комісії. Коли б протягом року Комісія не змогла б виготовити виборчого пляну — плебісцит рішив би про те, котрий з двох проєктів мав би бути прийнятий. Протягом цих двох і пів року були б затіснені контакти між Західньою і Східньою Німеччиною в ділянці комунікації, вільного подорожування, свободи політичної діяльности і т.д. Одною з вступних стадій з'єдинення Німеччини було б також з'єдинення Берліну. Захід відкидає плян Совєтів на перетворення західнього Берліну в „вільне місто", вийшовши з засновку, що Берлін — нероздільна частина Німеччини і його проблема виникла з факту існування поділу Німеччини. Тому, мовляв, треба зліквідувати причину ненормальної ситуації, в якій опинився Берлін, а тоді Берлін стане знову столицею з'єдиненої Німеччини. Захід пропонує, щоб у з'єдиненому Берліні з окремим статутом до часу з'єдинення Німеччини були стаціоновані гарнізони всіх чотирьох великодержав. З'єдинення Німеччини Захід в'яже з конечністю встановити ґарантії безпеки для Европи. Тому паралельно з поступом реалізації з'єдинення Німеччини йшло б обмеження стану збройних сил в Европі, однаково чужих військ на чужих територіях, як і даних країн. З'єдинена Німеччина мала б право вибирати, чи хоче належати до західнього НАТО, до східнього Варшавського пакту, чи бути невтральною. Західній проєкт дає ґарантії безпеки для Совєтів у випадку, коли Німеччина залишилася б в бльоку НАТО. Захід приймає під увагу острах Совєтів щодо збереження „соціяльних здобичей", заведених у Східній Німеччині, але водночас стверджує, що не можливо заводити соціяльні порядки, які не були б апробовані народом. Пред'явлений державним секретарем плян зветься „Пляном миру". Він має 32 точки і поділений на 4 стадії. — Після державного секретаря промовляв коротко англійський міністер Селвин Ллойд, який цілком підтримав однаково пред'явлений плян, як і всі завваги Гертера. Після того промовляли обидва німецькі представники. Комуно-німецький сателітний міністер д-р Льотар Больц підтримував совєтську тезу про існування двох „суверенних" німецьких держав та про те, що найкращою розв'язкою проблеми з'єдинення Німеччини буде федерація цих двох держав.

Державний секретар Крістіян А. Гертер в Женеві після наради з міністром закордонних справ Англії Селвин Ллойдом

Греція й Туреччина осягнули повну згоду щодо Кипру

Атени. — Грецький прем'єр Константин Караманліс вернувся з міністром закордонних справ й іншими членами почоту з чотириденних відвідин в Туреччині, ствердивши з найбільшим вдоволенням, що в розмовах з турецькими державними мужами осягнено в усіх точках повне порозуміння. Воно стосується однаково острова Кипру, як теж загальних взаємин у рямцях ПівнічноАтлантійського бльоку, спільної політики супроти Совєтів та спільної постави супроти проблем Середнього Сходу. Грецький і турецький державні мужі погодились на те, щоб в найближчих 5 роках проводити на Кипрі експеримент двох окремих міських і сільських рад, грецької і турецької, в цілому ряді громад, дармащо цьому принципові протиставиться грецький архиєпископ на Кипрі Макаріос. Зате Греція і Туреччина рішили створити спільними силами фонд у висоті 15 мільйонів долярів для фінансування різних потреб на Кипрі та разом підтримувати прохання на американську позику у висоті 100 мільйонів долярів на ту саму ціль.

У СВІТІ

● **У комуністичному Китаї** підвищено продукцію харчів протягом останніх трьох років на 50 - 100% — твердить лорд Бойд Орр, мільйонер і найбільший англійський фахівець в харчових справах, колишній голова Організації харчів і сільського господарства в Об'єднаних Націях, що за останні три роки уже двічі побував у тій країні. Червоний Китай нараховує 650 мільйонів людей, а щорічний природний приріст населення сягає там від 12 до 15 мільйонів осіб. Бойд Орр не виключає, що комуністичний режим драконівськими засобами підвищування сільсько - господарської продукції зможе успішно поборювати вічну загрозу голоду в тій країні.

● **У Дубліні** (Ірляндія) з найбільшої філателістичної крамниці зникла колекція марок оцінена на 1,200,000 дол. Частину марок на суму 14,000 дол. знайдено через кілька днів серед будівельного матеріялу в місцевому порті. Тепер знайдено другу частину марок на 200,000 дол. — у старій скриньці в домівці тієї крамниці.

● **Томас С. Ніколс**, директор хемічної корпорації „Олін Метюсон" із Вайт Силфур Спрінґ (Західня Вірджінія) подає такі поради, щоб ЗДА не дали Совєтському Союзові випередити їх у промисловій продукції: 1. Ступневе збільшування видатків на оборону; 2. Торгівля з вільними державами. 3. Відповідальність робітництва за економіку країни. 4. Активніша участь підприємців у політиці.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРОБЛЕМА „ДВОХ БАТЬКІВЩИН"

Для українців в Америці, як і для багатьох інших національних груп у цій країні, проблема „двох батьківщин" має вже таку бороду, яка вспіла кожному вирости за час його перебування на цій землі. Коли ж ми до цієї теми повертаємось, то на це є нові причини.

Справа почалася з того, що в листопаді минулого року у филаделфійському українському католицькому щоденнику „Америка" була надрукована довша критична оцінка д-ра Дмитра Бучинського з Мадриду на тему виступу Української Капелі Бандуристів з Дітройту в столиці Еспанії, — оцінка, в якій автор назвав „екстраваґанцією" та „фатальною помилкою" те, що Капеля прийняла для свого виступу протекторат „чужостороннього дипломата", американського амбасадора Кебота Ладжа. Зареагувавши на цю рецензію, „Свобода" передрукувала її і ствердила, що для членів Капелі, американських громадян, амбасадор ЗДА „не є жадним чужостороннім дипломатом", але є їхнім власним дипломатичним представником, бо Америка — їхня країна, їхня „друга батьківщина".

Початковий відгомін на це був тільки припадковий і обмежувався, на жаль, все ще типовими для частини вільної української преси, злосливими завваґами, які не заслуговують на увагу. Серйозніше підійшов до цієї важливої проблеми відомий і заслужений наш автор, п. Юрій Тис з Арґентини, надрукувавши на цю тему довшу статтю в трьох числах мюнхенського „Шляху Перемоги" з 5, 12 і 19 квітня ц. р. Також і цей автор, який концепції „двох батьківщин" протиставить концепцію „дотосованости", „достосувався" дещо до злосливого тону полеміки. Проте, його міркування заслуговують на увагу.

Юрій Тис, очевидно, рішучо засуджує концепцію „двох батьківщин", а тих, що її видвигають, називає описово дурнями і зрадниками, яким належиться тільки зневага. Не можна при цьому не згадати, що, так визначивши прихильників концепції „двох батьківщин", автор пощадив від такої, в його розумінні, компромітації „Свободу" і не назвав її.

Багатьом арґументам, наведеним у згадуваній статті, не можна не признати рації. Все ж таки автор, розправляючись з концепцією двох батьківщин, специфічною для З'єдинених Держав Америки, поплутав її з такою ж концепцією у відношенні до України та її окупантів, зокрема Московії. Тим часом, це дві цілком інші справи. Бо коли автор слушно вважає зрадником того українця, що прийняв за свою „другу батьківщину" країну окупанта, то у випадку українців в Америці в жадному разі не можна застосувати тих самих критеріїв оцінки. Другу основну помилку робить автор, обмежуючись, як це виразно виходить з тексту його статті, тільки генерацією еміґрантів, та ще, мабуть, політичних; не беручи до уваги „живих, мертвих і ненароджених", себто того, що ми називаємо нашою „американсько-українською спільнотою". І нарешті третя його помилка в тому, що він не завдав собі труду перевірити ситуацію української спільноти в Америці у світлі її вже 75-літньої історії і в перспективі її дальшого розвитку. Тому його стаття, коли мова про її відношення до українців в Америці, є абстрактною філософією, яка не тільки не вносить ясности в проблему, але, навпаки, ще більше її заплутує.

Все ж таки, стаття п. Ю. Тиса доказує, що проблема „двох батьківщин" українців в Америці вимагає вияснення, опертого на основних студіях і безпристрасному, речевому підході до неї. Обмежуючись на цьому місці тільки короткою оцінкою оспорюваної статті, звернемо увагу на, найбільшу специфічність Америки, якою подиктована концепція „двох батьківщин". Американська нація — це нація еміґрантів, це величезна мозаїка рас і культур, яка в процесі свого розвитку і в своїй системі стала тим „мелтінґ пат'ом" (всепереоплюючим кітлом), в якому перетворюється „множество в одне". В Америці це є природний процес, що його в жадному разі не можна порівнювати із штучним, насильно накидуваним російським чи совєтським процесом, як це робить п. Тис. В американському „кітлі" природньо „перетоплюються" в одне множество осіб, які опинились тут добровільно, а Московія намагається насильством, терором і народовбивством перетоплювати в одне „общеросійське" чи „совєтське" захоплені розбоєм і поневолені нації, включно з їхніми територіями. Америка дає, а Московія відбирає.

Коли б суворі критики концепції „двох батьківщин" громадян Америки завдали собі труду і перевірили джерело та ціль цієї концепції, вони легко переконалися б, що цю концепцію ми приймаємо не для вигоди і наживи, за які проміняємо нашу батьківщину Україну, але, цілком навпаки, з єдиною думкою зберегти Україну не тільки в наших серцях, але також в серцях і душах тих, що прийдуть по нас, в народжених тут наших поколіннях. Бо коли б їм прийшлося обмежитись одною батьківщиною, то немає жадного сумніву, що нею для них уже не була б Україна.

ТЕХНІКА ПЕРЕГОВОРІВ

Американські кореспонденти з Женевської конференції міністрів закордонних справ повідомляють, що найбільш здивованою людиною в Женеві є тепер державний секретар Крістіян А. Гертер. Він не є новаком у політиці — ані в її закордонному, ані у внутрішньому аспекті: його політичний досвід рахується не роками, а десятками років. Їздив він також у дипломатичних місіях і брав участь у міжнародних нарадах. Але такого дива, як тепер у Женеві, ще не бачив: свідомого й плянового утруднювання переговорів щораз новими демонстраційними і по суті безглуздими внесками совєтських репрезентантів. Це називається „техніка переговорів", яка в совєтському виданні виглядає так само дико винно і так само неприйнятно для культурного світу, як більшість того, що діється в „країні соціялізму".

Конкретно, совєтські делеґати в Женеві створили „мебльову проблему": чи мають бути круглі, квадратні чи прямокутні столи, хто де має сидіти і скільки має бути крісел. Після того, як західні делеґати зліквідували цю „проблему", до якої, проте, згодом Громико все ще завертається при різних нагодах, — Громико висунув справу повноправної участи в конференції східньо - німецьких комуністів. Після зліквідування і тієї справи, він те саме повторив щодо Польщі й Чехо - Словаччини. Знаючи наперед, що кожне таке домагання буде відкинене, совєтський міністер не наполягає, не доводить конференції до пункту „бути-не-бути", покищо залишає справу і переходить до наступної — подібного ж обструкційно-демонстраційного характеру. Джеймс Рестон називає цю тактику „цинічними маневрами", які, мовляв, „доводять до скаженини" деяких членів західніх делеґацій. Їх лють тим більша, що вони не можуть проявляти її назовні, щоб не робити спеціяльної приємности Громикові та його дев'ятьом кумпанам, бо ж одною з цілей такого цинічного маневрування є вивести противника з рівноваги і спровокувати його до таких ходів, які негайно можна було б використати для власної пропаґанди. Очевидно, К. А. Гертер чував про совєтську „техніку переговорів", бо у своїй минулотижневій промові до американського народу пригадував, що поки Захід договорився з большевиками про привернення державної незалежности Австрії треба було перевести з ними кругло 400 засідань. Отож він сам і всі інші державні мужі Заходу закликають до „терпеливости". Яка насправді потрібна терпеливість у переговорах з большевиками, про це найкраще знає Джан Ф. Доллес, людина залізних нервів, який цій цинічній грі большевиків на всіх з ними конференціях протиставляв непорушний спокій і непоступливу твердість.

Від 30 листопада минулого року ведеться в Женеві конференція представників ЗДА, Англії і СССР в справі припинення атомових дослідів. Вона посувається вперед черепашиною ходою, і на кожному її засіданні совєтський делеґат може виступити з якоюсь, такою пропозицією, яка перекреслить компроміс, осягнений в усіх попередніх другорядних подробицях. Англійський прем'єр Мекміллен в минулий вівторок заявив у палаті громад, що він — „оптиміст", бо сподівається, що в „найближчих місяцях" (!) таки вдасться дійти з Совєтами до порозуміння в справі припинення штучних атомових вибухів. Від 1955 року, спершу в Женеві, а потім у Варшаві, ведуться переговори про звільнення з комуністичного Китаю ув'язнених там американських громадян, після того над мирною ліквідацією спору за Квімой й інші острови в Формозькій протоці. По нинішній день ці переговори формально тривають, але фактично вони зайшли в сліпий кут, і проблеми залишились нерозв'язані.

Така „техніка переговорів" була стосована большевиками і в справі Німеччини. У звітуванні з Женевської конференції вже згадувано, що на першому засіданні тієї конференції проводив англійський міністер закордонних справ, за ротаційною системою в нав'язанні до останньої такої самої конференції міністрів закордонних справ чотирьох великодержав у тій самій Женеві восени 1955 року. А перед нею відбувалися вже безконечні з'їзди, конференції і наради, поведені у висліді Потсдамського договору з 1945 року. Прийнята большевиками „техніка переговорів" стала одним з елементів її засадничої політичної тактики: горлати про мирові зусилля, про своє змагання до миру й справедливости у світі, — насправді ж саботувати мир і всі поважні зусилля його завести. Західні дипломати розраховують, що большевикам „знудиться" така тактика, що вони, зустрівшися з твердістю Заходу, сполученою з терпеливістю, де в чому таки поступляться. Захід покликається на згаданий вже вище приклад з Австрією, на переговори в Панмунджомі і перемир'я в Кореї. Нинішня Женевська конференція не є нарадою над можливостями розв'язки проблеми Німеччини. Це — новий показ большевицької тактики пропаґанди й політичного саботажу, по другому боці — західньої тактики терпеливости.

Є ВЕЛИКЕ ЩАСТЯ . . .

Є велике щастя — стрічати
Теплоту молодих сердець,
Котрі знають, що є початок,
І не відають про кінець.

Є початок, бо є світанок,
Мати, сонце і перший крик,
Бо новим було і незнаним
Все, до чого ти згодом звик.

А кінця немає, бо зроду,
Хоч найдовший вік проживеш,
Не надивишся ти на води,
Не устежиш росту трави.

Не домрієш, і не долюбиш,
Не допишеш своїх пісень,
І не все найдорожче згубиш,
І, шукаючи, знайдеш не все.

ЛІНА КОСТЕНКО

ПРАВОСУДДЯ В НІМЕЧЧИНІ

Мюнхен. — Є відома в історії Німеччини пригода, коли мельник судився з пруським королем Фридрихом Великим за свій млин: король хотів викупити земельну посілість мельникову з його млином, бо та земля була потрібна для королівського двору. Але впертий млинар відмовився відступити свою землю королеві і в суді виграв процес. В шкільних підручниках у Німеччині цей приклад згадувано для ілюстрації того, що перед законом всі рівні: громадяни і монархи, „царята і старчата". Від 1933 до 1945 року, за тиранської влади Гітлера, замість права й закону в Німеччині рішала сила. Без суду знищено мільйони людей, яких божевільна фантазія „фюрера" визнала за „нижчі раси". Між цими мільйонами жертв Гітлера значний відсоток творять українці.

Після катастрофи цього нелюдського режиму Західня Німеччина вернулася до традицій вільного, незалежного суду, що спирається на закон, однаковому для всіх. Східня зона Німеччини, що попала під комуністичну російську окупацію, перейшла від одного партійного свавілля до другого: від заломленого хреста до серпа з молотом.

Нещодавно відбулися в Німеччині два судові процеси. Один у Дрездені, під комуністичною владою, проти студентів, яким прокуратура доказувала нелеґальну діяльність проти диктаторського режиму. Студентів засуджено на довгі роки неволі, хоч невідомо, чи вони дійсно були „політичними злочинцями" чи „докази" проти них вигадали партійні свідки.

22-го квітня закінчився судовий процес у столиці Західньої Німеччини — в Бонні — проти двох визначних дипломатів: професора Гальштайна і Герберта Бляйкенгорна. Професор Гальштайн — голова Европейської Господарської Спілки, Бляйкенгорн — посол уряду Західньої Німеччини в Парижі. Обох високих достойників позивав радник міністерства господарства Штрак за очорнювання його особи, що завдало позовникові великої шкоди в його службовій діяльності. Суд при допомозі свідків доказав Бляйкенгорнові його незаконні заходи в очорнюванні чести Штрака, мовляв Штрак брав хабарі. Наслідком цього посла Західньої Німеччини в Парижі Бляйкенгорна засуджено на 4 місяці тюремної кари і, крім того, він мусить заплатити 3.000 марок на потреби Німецького Червоного Хреста. Гальштайн теж стоїть під підозрінням, що він пробував очорнювати Штрака, але достатніх доказів на це не знайшлося, і суд звільнив його від вини й кари. Наслідком цього процесу посол Західньої Німеччини в Парижі Бляйкенгорн мусить залишити свою посаду, бо посол-дипломат мусить бути бездоганний морально.

Преса Західньої Німеччини порівнює ці два процеси, що відбулися в Дрездені і в Бонні, і приходить до висновку: процес і засуд студентів, які хочуть свободи слова, преси, свободи політичної діяльности і т. д., був би неможливим у вільній федеральній республіці Німеччині. Так само процес дипломатів і міністрів чи інших комуністичних достойників у Східній Німеччині за очорнювання державних урядовців немислимий. В Західній Німеччині політична свобода забезпечена законом, і нікому не прийде в голову творити таємні організації, щоб демократію здобувати. Комуністична партія в Західній Німеччині заборонена, але саме тому, що вона прямує до знищення демократичного ладу. В Східній Німеччині і прості громадяни і державні службовці здані на ласку вищих партійних начальників, і покривджений начальством ніколи не відважиться учинити судовий процес своїм гнобителям. Буде мовчати, лити гіркі сльози, протестувати в душі, але судитися з дужчими побоїться. В царській московській державі була приповідка: „З сильним не судись". На жаль, ця система тепер панує над сотками мільйонів людей.

И. С.

Хрущов проповідує в Україні — „ощадність робітних рук" в хліборобстві

Київ. — Хрущов роз'їздить тепер по Совєтському Союзі, щоб перевірити вислідн його експерименту з децентралізацією економіки та виголошує промови з своєї улюбленої тематики — сільського господарства. Прибувши першим ділом в Україну, що прокормлює Московщину, Хрущов м. ін. виголосив в минулу неділю промову на великому колгоспі в Червоній Слобідці на тему заощадження робітничих рук з одночасним збільшенням видайности праці. З пресових звідомлень виходить, що Хрущов ніби не хоче видусити з нещасних колгоспників ще більше невільницької праці, що проявилась би збільшеними континґентами, а покращання якости — не кількости — сільсько-господарської продукції. Він домагався раціоналізації продукції, виборів колгоспних голів (наставників), більш систематичної механізації фарм і т. п. реформ. — Хрущов з захопленням говорив про успіхи, що їх ніби осягнули совєтські спеціялісти у плеканні кукурудзи на основі своїх досвідів, отриманих в подорожі до Америки. Нещасним українським колгоспницям Хрущов „радив" не витрачати своїх бідних ощадностей на одяги і прикрашування хат, а віддати їх до колгоспних кас, які фінансували б будову ясел, шкіл чи пекарень. Хрущову не подобаються теж українські сільські хати обабіч сільської дороги. Щоб приспішити процес затрачування українськими селами їхнього традиційного характеру, він „дораджував" будувати не однородинні хати, а більш поверхові касарні. Очевидно, що Хрущов знову малював міражі райдужного ,майбутнього'.

Д-р О. Рижій

ПЕРЕД З'ЇЗДОМ УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРІВ

Незабаром заповняться знову залі нарад в Ню Йорку українськими лікарями з близьких та далеких осередків, ЗДА і Канади з приводу річного збору делеґатів. Вони обговорюватимуть фахові та організаційні питання Українського Лікарського Товариства Америки. Опісля святочна громада гостей, друзів, їх родин та делеґатів зустрінеться на бенкеті в Статлер Гілтон готелі на 7-ій евню. Віримо, що вечірній бенкет не буде більш діловим і блискучим, як зміст формальних нарад.

Незвичайно мило бачити наші професійні академічні організації, як вони одна по одній вириваються з обстановки, що її хтось назвав „українським ґеттом", і виростають у монолітні репрезентативні установи, що проводять поважну загальнонаціональну роботу. Молоде Українське Лікарське Товариство Америки було, мабуть, одним із перших, що розвинуло в Новому Світі таку діяльність в роках після другої світової війни. Немала в тому заслуга відомих наших лікарів-сеньйорів, які заснували, закріпили й розбудовують це Товариство.

Тому, що Лікарське Товариство і інші клітини організованого життя нашої спільноти потрібні та корисні для наших національних надбань, і тому, що їхні осяги здобуваються, за словами поета, не інакше, як лупаючи тверду скалу, незвичайно важливими є питання майбутности цих товариств. Факт, що всі або велика більшість теперішніх членів УЛТА завжди будуть гуртуватися довкруги нього — безсумнівний і зрозумілий. УЛТА — це частка живого українства, і тому має воно для нашого сучасного лікарського покоління чар чогось рідного: нашого краю, нашої мови, споминів про друзів молодих років. Але що скажуть про УЛТА і його діяльність колись ті, які не матимуть цих споминів тому, що ніколи не бачили Рідного Краю, а знатимуть про нього тільки з оповідань або з книжок? Чи будуть вони вважати існування цих наших установ потрібними, чи ставатимуть їхніми активними членами, чи вкладатимуть свою працю для дальшого їх існування? Мабуть, щойно тоді, коли принайменше перша генерація вже тут в Новому Світі завершених медичних дипломантів перейме керівництво УЛТА і зуміє повести активно його діяльність, щойно тоді зможемо сказати, що старанно виплекане зерно впало на підготований ґрунт.

Напередодні З'їзду УЛТА наш критичний зір звернений передусім в сторону проблем нашого фахового доросту і метод зацікавлення майбутніх молодих українських лікарів, інженерів, хеміків і т. п. в членстві й діяльності наших професійних організацій. Не забуваймо, що наша молодь, наш майбутній доріст УЛТА живе в багатокольоровому, модерному світі з його фаховою й соціяльно-товариською конкуренцією. Тож чи не було б корисним уже, тепер, щоб у з'їздах українських лікарів Америки брали участь хоч по одному представникові з кожного тутешнього передмедичного каледжу та медичної школи, виделеґуваних на лікарський з'їзд відповідною референтурою, наприклад, Союзу Українських Студентських Товариств Америки, який називає тих же українських медиків своїми членами.

Сьогоднішній світ не тільки модерний, але й складний. Він вимагає від нас наших власних науковців також і в галузі медичних наук. Колись бувало майже неможливим працювати науковим робітникам у наших-не-своїх високих школах. Тепер маємо першорядні можливості ставати науковими працівниками та дослідниками в мурах гостинних американських університетів. Слід було б застановитись над тим, чи використовуємо ми ці можливості і чи досить активно працюємо, щоб прославити на вільній землі Вашинґтона ім'я українського вченого, українського дослідника, українського наукового медичного працівника. Варто призадуматись, чи зроджуємо в нашому крузі, в наших організаціях і в родинному житті атмосферу, що заохочувала б людей іти слідами Богомольця.

А як справа з організаційним оформленням Товариства Українських Медичних Сестер та Технічних Медичних Працівників в Америці й Канаді, які необхідні при побудові українських лікарень у ЗДА?

Є багато актуальних питань, які вимагають відповіді. Однак, справа не в кількості проблем, не в їх оригінальності, чи в їх авторстві. Справа в тому, що українські академічні товариства не є одиницями, відокремленими від цілости української громади. Вони живуть тим, чим живе ціла українська спільнота Америки. Тому далекозірна та правильна постава завдань українських професійних товариств залежить від кожночасного клімату, що в ньому відбувається життя нашої спільноти в усіх її секторах.

Сітон домагається контролі економіки країни

Ню Йорк. — Секретар внутрішніх справ Фред А. Сітон промовляв до підприємців в одному з нюйоркських клюбів і сказав, що ЗДА загрожують своїй безпеці, коли дозволяють на те, щоб федеральний уряд збільшував борги під час добробуту в країні. Сітон казав, що в 1960 році уряд ЗДА буде видавати 10 відсотків свого бюджету на відсотки від заборгування і тільки два відсотки на розбудову своїх природних ресурсів. „Ми п'ять разів більше видаємо на вчора як на завтра", казав секретар внутрішніх справ. Він закликав присутніх 200 підприємців порівняти свої власні бюджети з державними видатками, і казав, що ніхто не позичає грошей, коли може без боргів обійтися, бо від боргів треба платити відсотки. Не може бути тривкого поліпшення економіки, коли не буде збалянсованого, або навіть із надвижкою, бюджету, і коли не буде припинена інфляційна тенденція долляра.

Теодор Курпіта

ПРОТОКОЛ ГОВОРИТЬ

(У 50-ліття 221 Відділу УНС в Шикаґо)

(6)

Не всі протоколи місячних зборів відзначаються таким невибагливим стилем. Є й значно кращі. Є між ними й такі, що вже навіть після першого їх прочитання відразу знаєш про що в них іде. Це протоколи, що їх писали такі рекордові секретарі як Василь Лоняк, Тимко Кривов'яз, Дмитро Гой і Петро Лучків. Без закиду фіксують життя Відділу чергові рекордові секретарі — д-р С. Кочій, інж. С. Куропась, Михайло Баран і інші. Протоколи Михайла Барана дуже педантичні.

Та не всі члени 221-го Відділу вдоволені з таких, на мою думку, кращих протоколів. Ось факт:

. . . „Перечитано протокол з минувших зборів над яким виялзалась велика дискусія бо протокол не був записаний як слід, після вказівок параграфу У. Н. С. статута. Внесок п. Григорія Матвієва поперний п. Яр. Бас аби протокол уневажнити в комплеті задля причини що в протоколі нема зарекордовано хто ставив кандидатів на делеґатів і нема чи хто їх поперав. Другий внесок ставив п. Лоняк попер п. Любас щоби п. інж. Куропась (тобто автор протоколу!) дописав поправку хто ставив кандидатів і хто поперав внесок" (стор. 266).

Уся та велика дискусія кінчається тим, що інж. Куропась дописує поправку „після вказівок параграфу У. Н. С. статута", тобто „хто ставив кандидатів і хто поперав внесок", і тим рятує честь новоприбулого „старокрайового" інтеліґента.

Але це не надто суттєве в протоколах 221-го Відділу. Його члени займаються не лише грамотністю „після вказівок параграфу У. Н. С. статута" своїх секретарів, але куди ширшими справами. А їх є багато. І вони різноманітні і не люблять ждати. Це справи суто братсько-допомогового характеру — скільки давати місячно до братської каси, де льокувати сколектовані гроші, як збільшити кількість членів Відділу, чи предсідник може інкасувати гроші, якщо фінансовий секретар зайнятий, чи жінки мають право голосувати ,чи небіжчикові (розуміється, членові — Т. К.), що наложив на себе руку, прислуговує автомобіль і асиста від братства, що робити, коли доглядач хворих — сам захворіє, і сотки інших подібних справ. Відділ живо інтересується проблемами Рідного Краю, ближчого й дальшого довкілля і не жаліє гроша та крови для оборонних заходів чи оборони З'єдинених Держав.

Ті братсько-допомогові проблеми фіґурують майже в кожному протоколі. Їх обговорюється і коментується. Їх точно обмірковується, ухвалюється й записується в протокол, щоб згодом на їх підставі неодному членові братства допомогти в прикрій ситуації. Про винесені рішення в цих братсько-допомогових питаннях зайво писати, бо вони членам Відділів УНСоюзу добре відомі і в „Книзі протоколів" разом зібрані на сторінках 78, 99-100, 325-326.

Справи ближчого, рідного довкілля займають у „Книзі протоколів" багато паперу й не менше записаних слів. На перший плян висувається церква св. о. Миколая, найкращий культурний здобуток українців католиків Шикаґо, яка постає майже рівночасно з 221-им Відділом і з ним зв'язана своїми парохіянами та своїм парохом, заслуженим союзовцем, о. М. Струтинським. Тому зв'язкові присвячена чи не третина протокольованих справ, що ними займався Відділ кількадесят літ.

Листкуючи сторінки протоколів, помічаємо, що 1 травня 1911 р. Відділ купує за 22 доляри для церкви „синочник", 1912 р. за 25 дол. чашу, в травні 1913 р. жертвує 80 дол. на будову церкви, 1921 р. дає вдруге на ту саму ціль 25 дол., 1923 р. складає на малювання церкви 50 дол., 1924 р. ухвалює 50 дол. „на дах", 1926 р. складає 25 дол. на перерібку дому „для сестер", 1927 р. виасиґновує 10 дол. на чищення підлоги в церковній залі.

У протоколі з 9 жовтня 1927 р. нотує рекордовий секретар Гр. Чикало, що на місячні збори членів прийшов парох церкви враз із церковним урядом і запропонував, „чиби Брадство не взяло одно вікно в церкві". Ясніше висловлюючись, чи не могло б братство уфундувати для нової церкви один вітраж коштом, як згодом довідуємось, 1,250 долярів. На поставлену пропозицію ніхто не відізвався. Щойно — читаємо далі — „по від ході Уряду Церковного забрав голос Василь Лоняк і зачав Критикувати уряд парохіяльний і О. Тарнавського, що як уряд парохіяльний може ся упоминати в Брадства, щоби Брадство малювало вікно чи церков, і єще розмаїте виговорював на проти церкви так само і Іван Карпа хоч Предсідател ім виясневав розмаїтими способами і до жадного кінця не мож було межи ними прийти" . . .

Та не зважаючи на сильну опозицію двох впливових членів — пропозиція о. пароха Тарнавського знаходить прихильників і належне місце в денному порядку багатьох чергових зборів.

Читаючи „Протокул з дня 12 Падолиста 1927", зустрічаємо в цій справі виступ Ізидора Левтюха, який, між іншим, каже: „як я чую то на церковне вікно уже Брадство є ще 1925 року ухвалило взяти ату чую знову Суперечка заходи щоби не брати чи се не встидно для нашого Брадства то всі Брадства Можут узяли а чому ми нє. чи жми не не членами Брадства і церкви чи брадство булоби ся так розвинуло і хвалилося тілко членами як би не от ся церква. подумайте самі і чи та церква не вартує від нас помочі коли нас оню просит. в справі вікна забирав (ще) голос Михаіл Биряк і заявив. Мене то се дуже дивує. ухвала що до вікна зайшла є ще 1925 року. і ухвалено що брадство Свя. Стефана Має узяти вікно. і ух вала запала що член має зложити доляра на вікно і декотрі члени зложили али мало. а решту має ся дати з брадскої каси али внашім Брадстві то все єст так що раз ухвалюют а ухвали не виповнялот. Мене то дуже дивує заявив Биряк чому то уже 3 тий Мітінк дускусию провадят по Мої думці булоби так раз ухвалено і раз виконо. Стефан Мусійчук заявив . . . коли вікна сут на сплати по найлудше щобе Брадство зробило який пікнік албо бал а як не мож буде на час сплатити то на членів розложити і се дасьт ся зробити".

Довгу дискусію щасливо закінчує громадянин Левтюх. Він пропонує „в порозуміню з другим Брадством взяти вікно" й примірно виконати свій почесний обов'язок. З огляду на пізню пору цю пропозицію члени радо приймають. На наступних зборах члени відкладають справу „купна вікна" на річні збори, бо, згідно з рішенням членів з 1926 р., місячні збори є компетентні ухвалювати пожертви тільки до висоти 10 долярів. На річних загальних зборах 15 січня 1928 р. ухвалено влаштувати літом пікнік і весь прибуток з цього пікніку вжити на ту ціль. 12 серпня 1928 р. з жалем стверджує предсідник Відділу, що з тієї імпрези прийшло лише 337 долярів 50 центів, і треба буде на кінцеву сплату того вікна відступити половину чистого зиску з відзначення 20-літнього ювілею Відділу, який повинен відбутися в листопаді біжучого року. 13 січня 1929 р. віддають загальні збори полагодження тієї справи екзекутиві трьох братств (св. Степана, св. Миколая й „Провидіння"), які спільно взялися виплачувати кошти вітражу. 11 січня 1930 р. „ухвалено робити старання і збірку на докінчення церковного Вікна, котре єще не все залачено". 11 січня 1931 р. „по довшій дискусії ухвалено щоби перейти спис членів і зажадати, щоби кождий член заплатив $1.00 доляра так як було ухвалено тому рік".

Василь Мудрий

НА ЖИДІВСЬКІ ТЕМИ

Филип Фрідман: „Українсько - жидівські відносини під час нацистичної окупації"

Жидівський нарід пережив у своїй діяспорі багато, дуже багато, при чому далеко більше лиха і горя, ніж добра. Кожна европейська країна має свою питому історію взаємин із своїми жидами. Мають її Еспанія, Франція, Італія, Німеччина, Англія, але мають її й Московщина, пізніше Росія, має її історична й новочасна Польща, має її й Україна.

Автор названої вгорі невеликої об'ємом праці завдав собі багато труду, щоб прослідити українсько - жидівські відносини за часів нацистичної окупації українських земель. Свою працю попереджує історичним вступом, який підносить українсько-жидівську проблематику до незавидного рівня малощо не перманентної напружености та конфліктів. Часи Хмельниччини, гайдамаччини і часів УНР поставлені нарівні під оглядом т. зв. погромництва. Автор твердить, що від 25 травня 1926 р., себто від дати вбивства Ш. Шварцбартом пок. Отамана Симона Петлюри в Парижі, українсько-жидівські взаємини погіршились. Це вбивство викликало серед українців велике огірчення. Це самі неґативні явища. Але автор, немов би у рівновагу, стверджує, що були в українсько - жидівському співжитті і позитивні явища. Відносини між „українською і жидівською народною масою, — твердить автор, — були добрі й приятельські". Це проявилось в українському й жидівському фолкльорі та в народних піснях. Були й спроби політичної співпраці українців з жидами за Австрії і в бльоці національних меншин при виборах до польського сойму в 1928 р.

Після такого вступу д-р Ф. Фрідман переходить до розгляду українсько - жидівських відносин у часах нацистичних окупаційних протижидівських авантюр. Масове винищування жидів, підготоване і проводжене нацистичними преторіянами, не було, на думку автора, таке просте й нескомпліковане. Він намагається, покликуючись на джерела, доказати, що між українцями були такі коляборанти з нацистами, які винищуванню жидів сприяли, а були між ними й такі, які активно нацистам у нищенні допомагали. Були це переважно ті, що належали до т. зв. допоміжної поліції, сформованої з українців. Автор цитує резолюції обох тодішніх націоналістичних груп у справі їх співпраці з нацистичним режимом. Обидві групи, розчаровані згодом протиукраїнською політикою, почали виступати проти нацистичних окупантів і зорганізували в результаті Українську Повстанську Армію, яка теж, на думку автора, не була вільна від антисемітизму, дармащо в рядах УПА було не мало жидівських фахівців, як лікарів, дентистів, фризієрів і т. д.

Автор, покликуючись на різні, переважно жидівські джерела, називає місцевості на Волині і в Галичині, де українські інтеліґенти виявляли ініціятиву в творенні т. зв. ґет. Словом, читаючи це все, я особисто довідуюсь про речі, які мені досі були зовсім незнані, і тому вони для мене є ревеляційними. Наскільки можна вірити всім жидівським публікаціям, з яких користав автор, важко збагнути. Коли автор цитує українські джерела, то при деяких дає замітку, що вони непевні, а коло інших підкреслює, що вони суперечні з іншими українськими джерелами. Чи не можна б припустити, що так само може бути і з деякими жидівськими джерелами?

В світлі зібраного матеріялу заміти проти українців поважні, хоч вони відносяться не до всього українського загалу, а тільки до т. зв. коляборантів (автор має на думці мабуть т. зв. фолькдойчерів, а може й райхсдойчерів). Але де не було тоді коляборантів у країнах, які були під нацистичною окупацією? Вони були у Франції, були в Голляндії, були в Бельгії, були в Норвегії, були і в Польщі, на Мадярщині і в Румунії, то чому їх не мало б бути і між українцями. Але найкрикливішим фактом було те, що і з-поміж жидів вийшло не мало коляборантів, які видавали своїх братів і сестер нацистам за ціну збереження свого життя.

У кінцевому розділі своєї праці автор подає цікаві інформації про те, як українці допомагали жидам. Були між ними й такі, яких за переховування жидів нацисти розстрілювали або вішали. Багато уваги присвячено в праці покійному Митрополитові Андрієві Шептицькому, що врятував понад сотню жидівських дітей, а крім того переховав у своїй палаті 15 жидівських громадян. З черги є у праці згадка про інж. Александра Кривов'язу з Самбора, що допоміг врятувати життя понад пів сотні жидів. У Перемишлянському повіті український лісничий і кілька українських побережників (гаєвих) переховали в лісах (частинно і в монастирі Студитів) коло півтори тисячі жидів. Було багато одиничних випадків, де селяни успішно переховали жидів у себе і ніхто їх не зрадив за переховування перед нацистами.

Усе це, очевидно, добре і корисне, але в світлі накопиченого в праці д-ра Ф. Фрідмана неґативного матеріялу, українці виходять більше обтяжені як відтяжені.

Для історичної вірности підкреслюю, що пок. Митрополит Андрій Шептицький ніколи не був головою Українського Центрального Комітету. Натомість він був почесним головою Львівською Національної Ради, в якій діючим головою був пок. д-р Кость Левицький. Ту Національну Раду німецька нацистична влада розв'язала.

Праця д-ра Ф. Фрідмана має аж 78 відсилачів до джерел, з яких він користав. Між тими джерелами, поза численними українськими, найбільше жидівських, а далі йдуть німецькі та польські. Автор намагався бути об'єктивним, але об'єктивізм — дуже відносне поняття. Інакше про цю справу може писати жид, а інакше не-жид. Ніколи не може ж бути навпаки, а саме щоб жидівський автор, скажімо, писав краще про українців, як самі українці під такою самою фірмою об'єктивізму і при тих самих джерельних матеріялах.

● **Сідней Бечет**, один з найвідоміших американських саксофоністів у джезових оркестрах, переїхав після останньої війни до Франції і минулої осени давав у Парижі свій останній концерт. Кілька місяців тому ствердженo у нього пістряка горла. Не зважаючи на операцію, недуга перекинулась на шлунок, і тепер повідомляють, що стан мистця критичний.

Справа української консолідації

Ню Йорк. — На дводенній конференції, присвяченій обговоренню проблем української закордонної політики, влаштованій в минулу суботу й неділю заходами Закордонного Представництва УГВР і групи „Прологу", підкреслювано одностайно шкідливість ведення української політичної акції перед будь-якими чужомовними чинниками двома чи, ще гірше, більшою кількістю українських представництв. Усі — доповідачі й дискутанти — признавали, що в ділянці закордонної політики необхідна централізація, чи бодай координація: тісна співпраця осередків, що займаються закордонно - політичною працею, якщо не можливо створити один керівний політичний центр, що його визнавали б якщо не всі, то велика більшість зорганізованого поза межами України українського колективу. Нав'язуючи до таких теоретичних міркувань, деякі дискутанти вказували на аномалію нинішніх відносин в цьому відношенні, а п. Гудовський звернувся з залі з закликом до керівників і аранжерів цієї конференції. Мовляв, вони люди молоді, розпоряджають гуртком вартісних інтелектуальних сил, хай би включились в Державний Центр УНР на чужині, де могли б активно вплинути на його політику та всі дії. Після того голова Закордонного представництва УГВР п. Микола Лебідь заявив, що це Представництво не відкидає думки про злагоду з Державним Центром УНР. Коли тут був п. Микола Лівицький — казав п. Лебідь, — то ведено з ними розмови на цю тему, але „не наша вина, коли півтора року треба чекати на відповідь на листа". Цю саму справу заторкнув у своїй відповіді останній доповідач д-р Любомир Ортинський, але — як він заявив — він говоритиме „на весело": він не знає, кому п. Гудовський пропонував вступати до УНРади, індивідуально чи гуртово, так же само ніхто тут не пропонував нікому вступати до УГВР та й узагалі тут не місце для таких пропозицій. П. Гудовський з свого місця висловив жаль, що таку поважну справу доповідач розглядає „на весело".. Цей епізод викликав живі коментарі між учасниками конференції.

Делеґати на Конґрес СФУЖО

Конґрес Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО), який відбудеться 24 - 27 червня в Ню Йорку, змагає згуртувати провідне жіноцтво з усіх наших поселень. І справді, вже заповіли свій приїзд делеґатки з Европи, Австралії і Південної Америки, не враховуючи численних зголошень із ЗДА та Канади. Більшість коштів переїзду заморських делеґаток СФУЖО взяла на себе.

В Европі СФУЖО має чотири члени - організації (Англія, Бельгія, Німеччина, та Франція). Звідтіля прибудуть дві делеґатки — пані Олександра Бойко-Сулима, голова Об'єднання Українських Жінок із Німеччини і д-р Ірина Калюжна, голова Контр. Комісії Об'єднання Українських Жінок із Англії. В Австралії членом СФУЖО є Союз Українок Австралії і звідтіля приїжджає містоголова СФУЖО п-і Ір. Пеленська. В Південній Америці є три члени - організації СФУЖО (Арґентина, Бразилія та Венесуеля) і звідтіля зголосили свій приїзд п-і Емілія Слюсар, голова Об'єднання Українських Жінок Венесуелі і п-і Галина Коваль, голова Контр. Комісії там же.

Прибудуть голови центральних організацій нашого континенту. Ліґа Католицьких Жінок Канади (ЛКЖК) висилає чільних представниць своєї управи — почесну голову п-і Стефанію Лотоцьку і діючу голову п-і Катерину Гнатюк. Організація Українок Канади висилає свою голову п-і Стефанію Савчук і редакторку „Жіночого Світу" п-і Стефанію Бубнюк. Український Золотий Хрест у ЗДА зголосив присутність своєї голови п-і Марії Квітковської.

К. Г.

Український Інформаційний Інститут (УІВІ) в Буенос Айресі

Буенос Айрес, Арґентина. — (єдо) Заходами Українського Інформаційного Видавничого Інституту в Буенос Айресі довший час виходив місячник, а потім тримісячник „Украиія Лібре", що повнив дуже важливу ролю, інформуючи культурні та політичні кола еспаномовного світу про Україну та її визвольний рух. На жаль, внаслідок виїзду надто великого числа української інтеліґенції з Арґентини до ЗДА і Канади, та послаблення фінансової підтримки, видання журналу мусіло від двох років перерватися. Але ось 19 квітня ц. р. в залі „Просвіти" відбулися збори членів УІВІ та його симпатиків, які, вислухавши доповідей керівників Інституту, як д-ра Вас. Іваницького, В. Косюка, та заохотливі промови голови УЦР, проф. Є. Онацького, мистця В. Ласовського, письменника Ю. Тиса, Ів. Григоращука (голови Союзу Купців і Промисловців) та інших, вирішили одноголосно відновити видання тримісячника „Украия Лібре", присвятивши першу книжку, що має вийти в найближчих місяцях, гетьманові Ів. Мазепі. Щоб підтримати слово ділом, численні учасники зборів заповіли, а деякі й відразу склали — певні суми, що реґулярно вплачуватимуть на видання цього потрібного в еспанському світі інформативного культурно-політичного журналу.

Хрущов „думає" про свободу совєтських громадян еміґрувати з Совєтів

Москва. — Нікіта Хрущов заявив групі американських воєнних ветеранів, які прибули до СССР з нагоди роковин зустрічі над Ельбою американських військ із совєтськими в другій світовій війні, що „загалом, ми думаємо про можливість, що колись в майбутньому ми повинні дозволити нашим громадянам кожної національности свобідно виїхати". Цю крилату фразу з натяком на „колись в майбутньому", — Хрущов ужив у зв'язку з запитами американських ветеранів щодо еміґрації підсовєтських жидів до Ізраїлю. Хрущов твердив, нібито багато жидів, які виїхали до Палестини з Совєтського Союзу, „розчарувалися" в тамошніх життьових відносинах. Він запрошував тих жидів вернутися назад до СССР. Хрущов твердить, що перед війною було 4 мільйони жидів в Росії, тепер є їх 2 мільйони. У зв'язку з цими заввагами Хрущова, західня преса стверджує, що большевики взагалі ніколи не дозволяли виїздити жидам до Ізраїлю, а виїхали туди тільки ті, які, як колишні польські громадяни, репатріювались до Польщі. Очевидно, що Хрущов розхвалював знамениту ситуацію, в якій знаходяться підсовєтські жиди, які мають „повну свободу" — працювати для скріплення великодержавної позиції Москви та асимілюватись до росіян.

В Альжирі святкували роковини приходу де Ґоля до влади — армія і араби

Альжир. — В роковини приходу до влади у Франції генерала Шарля де Ґоля 40,000 автохтонних мусульман залягли в середу 13 ц. м. велетенську площу перед так званим державним будинком в місті Альжирі. Решту маніфестантів становили французькі військові з'єднання. Звичайно, що ті мусульмани не поспішили на маніфестацію з власного бажання, але й не протестували, коли їх організували й масово привозили — військові вантажні авта. Французький центральний уряд, що йому льояльно підпорядковується військове командування в Альжирі, рішив взяти в свої руки відзначення цих роковин, бо організації французьких колоністів в Альжирі хотіли використати роковини для задемонстрування свого невдоволення з політики де Ґоля супроти Альжиру. Альжирські французи вважають, що де Ґоль, якому вони промостили дорогу до влади, „зрадив" їх, не захотівши повести проти мусульманських арабів політики „інтеґрації", себто поліційно-військових репресій, як єдиного засобу розв'язання проблеми Альжиру. Внаслідку, хоч усі державні установи в Альжирі, а також майже всі крамниці, були в дні 13 ц. м. зачинені, як на свято, проте у святкуванні альжирські французи — поза військом не взяли майже ніякої участи.

✝

Ділимося сумною вісткою,
що в середу, 13-го травня 1959 р.
упокоїлася в Бозі вдова по бл. п. Едвардові,
НАША НАЙДОРОЖЧА МАМА і БАБУНЯ,

Катерина Ожеховська СВИСТУН

проживши 65 років.

Замешкала 24-61, 24 вул. в Лонґ Айленд, Н. Й.

Тіло Покійної спочиває в пох. заведенні Astoria Funeral Home — 27-07, 30th Ave., Long Island City, звідкіля в ПОНЕДІЛОК, 18-го ТРАВНЯ 1959 р., в год. 9:00 рано, буде перенесене до церкви св. Станислава — 101 E. 7th Street в Ню Йорку та після ЗАУПОКІЙНОГО БОГОСЛУЖЕННЯ, в год. 10:00 рано, на цвинтар Кальварія.

Тяжким горем прибитий
син ЙОСИФ та два внуки

П О Д Я К А

З Волі Всевишнього
дня 20-го квітня 1959 року відійшла у вічність,
на шістнадцятій весні свого життя,
НАША НАЙДОРОЖЧА ДОНЯ,
НЕЗАБУТНЯ

бл. п. Іванна Раїса СЕНИЦЯ

У нашому невимовному горю, після цієї невіджалуваної для нас втрати, отримали ми від наших Рідних, Друзів, Приятелів і Знайомих щирі вислови співчуття і жалю, підтримки і розради. Ми не маємо змоги подякувати кожному зокрема, хоч як нам прикро з цього приводу, тому цим шляхом прохаємо вибачення і одночасно насмілюємось скласти найщирішу подяку за всі вияви співчуття у нашій важкій жалобі.

Зокрема у глибокій пошані складаємо нашу найщирішу подяку Впр. о. пароховi д-рові М. Вавриковi за часті відвідини Покійної в час її важкої недуги та слова підтримки й надії, що коїли її біль, як теж за уділення Найсвятіших Тайн, відслуження Заупокійного Богослуження та виголошення зворушливого прощального слова перед останньою дорогою нашої Доні, Всч. оо. М. Дирді і Г. Хмилярев і за відслуження Панахиди та Всч. о. Іванишинові за відпровадження Покійної на вічний спочинок. Дякуємо сердечно Високопреподобним Сестрам ЧСВВ за відвідування нашої Доні у час її недуги та участь у Похоронах. З глибини душі дякуємо Пластовим Куреням м. Шикаго і Проводові Пласту, які обильністю квітів і вінків та святочною участю в Похороні звеличали цей сумний обряд, склавши останню почесть Покійній за традиційним, пластовим звичаєм. Зокрема сердешно дякуємо пластовому гуртковi „Маки" за китицю маків на домовину нашої Доні та за почесну стійку біля Неї і хочемо запевнити її пластових Товаришок, що вияви їхнього болю були нам розрадою у хвилини нашого найбільшого смутку.

ВП. п. д-рові В. Помірковi, Станичному Пласту і пластунці М. Семків, що виголосили над відкритою могилкою зворушливі, прощальні слова, як теж ВПані Литвин за моральну підтримку і відвідини нашої Доні в часі недуги, та пластунці Лясі Ліськевич за відчитання прощального вірша, укладу п. проф. Р. Завадовича, наша найсердечніша подяка. Дякуємо вкільним Товаришкам нашої Покійної Доні, особливо Марті Дачишин, Лесі Шебльовській, Наталці Ковальчук, Тані Вівчаренко і Всім, яких годі перечислити за часте відвідування Покійної в часі її довгої і важкої недуги. Сердечне „Спасибіг" п. д-рові Крупці, п. д-рові Савчинові і п. д-рові Харкевичеві за їхню віддану лікарську опіку над Покійною.

Родині, всім Друзям, Приятелям і Знайомим за відвідування Покійної та за співчутливу участь у Панахидах і Похоронах, Пласт-Приятові та Спілці Української Молоді ім. Павлушкова за вінок на домовину, за письмові вислови співчуття, за пожертви на Богослужби і за останні проводи нашої Найдорожчої Доні на вічний у Бозі спочинок, наша глибока і найсердечніша подяка.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

МЕЛАНІЯ І ПАВЛО СЕНИЦЯ — батьки
ХРИСТЯ — сестра

З наших буднів

ПОЛІТТЯ НА З'ЇЗДИ

В місяці травні маємо багатий урожай на з'їзди тих патріотів, що ходили колись в краю до гімназій або хоч коло них.

Так, на саме Свято Матері з'їхались в Народному Домі в Ню Йорку абсольвенти дрогобицької гімназії і Дрогобиччини, що дала Україні Івана Франка, Америці — Дзюня Баранецького, а нашому таборові „Орлик" — інженера Соболту, який займав важливий пост у таборовій адміністрації — видавав паливо. А таких людей завжди тепло згадується.

З гімназії в Дрогобичі вийшли теж визначні підпільники, що палили полякам стирти і взагалі підіймали революцію. З них, наприклад, покійний Зенко Коссак був навіть іменований почесним в'язнем Бриґідок.

На цей „вікенд" з'їхалися до Метрополії бувші учні рогатинської гімназії і всі вірні сини та дочки тієї княжої волости, включно з українськими кооператорами. Цьому з'їздові мушу присвятити більше уваги, бо Рогатинський повіт сусідує з Бібрецьким, а за Гітлера ми мали того самого ляндскомісара — пана фон Дрогомирецького, що був назагал файний хлоп, бо підписав мені декілька „бецуґшайнів".

Крім цього з рогатинської гімназії вийшли аж три мої „боси" і хлібодавці: головний предсідник УНСоюзу п. Дмитро Галичин, власник пресового концерну „Українська Преса" у Львові дир. Іван Тиктор і перший видавець „Лиса" на цій вільній землі, Славко Пастущенко. Але перелік знаменитостей і світил Рогатинщини слід почати з українського жіноцтва, а саме — від прославленої в думах і піснях Настусі Попівни, що стала потім славною на весь світ Роксоляною!

Правда, вона не ходила до рогатинської гімназії, бо в 16-му столітті така ще не існувала, зате обкрутило в гаремі довкола свого білого пальчика турецького султана Сулеймана, якого так барвисто описав д-р Осип Назарук. Це ж мабуть на честь знаменитої землячки охрестили рогатинці свій футбольний клюб „Роксоляною". Він мав колись великі успіхи на зеленій мураві, та й ще тепер, у Ню Йорку, постачає змагунів до репрезентації „Олд-Боїв".

Це ж із княжого Рогатина виводиться многолюдний і широкорозгалужений рід Порицьків, який під час великого ісходу з Галилеї перекочував до табору в Берхтесґадені, а тут, в Америці, розділився аж на два стейти: Ню Йорк і Пенсилвенію. Та всіх знаменитих мужів і заслужених діячів рогатинської землі не перелічити у короткому фейлетоні. Поважне їх число побачите завтра на з'їзді в Народному Домі, що закінчиться, як звичай велить, забавою і бенкетом.

А нам ще треба згадати про третій з'їзд, який вже наклюовується, а саме — бувших учнів Української Академічної Гімназії у Львові, річник 39-ий, тобто останній перед вибухом війни. Отак всі важливіші міста з'їжджаються, а за мою Бібрку щось нічого не чувати... Правда, в Бібрці не було такого ратуша, як у Рогатині, а злобні язики насміхались, що наш ратуш замикали на ніч до стодоли, щоб його цигани не вкрали. Та й не було в нас гімназії, зате був першої кляси кримінал, де революційна молодь діставала відповідний перевишкіл, а коли настала велика потреба — масово поперла в ліс...

Ех, золоті були хлопці, та вони вже на жадному з'їзді не з'являться, і жаден професор не відчитає їх імен із каталогу, та не поставить „палки", — що присутній. Хіба Ти, святий Петре, хранителю райських брам, скликаєш їх час від часу на збірку та віпфайкуєш їхні чесні імена в небесному каталозі.

Ікер

Сен. Саймінґтон закликає ЗДА „продавати" ідеали закордоном і здійснювати їх вдома

Шикаґо, Ілиной. — Сенатор-демократ із Мізурі промовляв на річних зборах Спільного Оборонного Апелю, який збирає фонди для Американського Жидівського Комітету, і закликав ЗДА „продавати" свої ідеали закордоном і одночасно здійснювати їх вдома. Сен. Саймінґтон дістав річну нагороду цієї аґенції, яку передтим дістали були віце-президент Ричард М. Ніксон і Адлей Е. Стівенсон.

Сен. Саймінґтон сказав, що комуністи зі своєю пропагандивною машиною кожний окремий ізольований випадок у ЗДА узагальнюють і використовують його для протиамериканських настроїв в цілому світі, а ЗДА не мають можности збивати цю ворожу пропаґанду, яка перекручуваннями правди, де тільки може, шкодить добрій славі цієї країни та представляє її як „ворога" волі і справедливости.

Зголосився на поліції німецький полонений з 1943 року

Сінсінаті, Огайо. — 10-го травня в аґентів Федерального Бюра Інвестиґацій зголосився 52-річний німецький ляйтенант, якого американці взяли були в неволю в Африці в 1943 році і який втік із табору полонених в Північній Каролайні в 1945 році і досі переховувався у ЗДА під прізвищем Френк Елліс, хоч його дійсне ім'я є Курт Франц Розмайсл. Він займав різні становища, мав соціяльне забезпечення, був забезепечений на життя і на шпитальне лікування та був членом Льоджі Мус. Він цілком плавно говорить такими мовами: німецькою, французькою, еспанською, голляндською, російською, маляйською, італійською, чеською та англійською, і тому йому легко було б скриватися в кожній країні, мову якої він докладно опанував. Він заявив, що вже має досить того нелеґального життя; в Німеччині він має жінку голляндського походження, і 1-річну доньку, якої ніколи не бачив. Він не мав зв'язків із родиною, відколи попався в неволю.

● **В Ізраїлі урочисто святковано** 13 - 14 травня роковини незалежности держави, проголошеної 14-го травня 1948 року, напередодні вигаснення мандату, що його Англія дістала була для Палестини. В Ізраїлі нараховується тепер 2,046,000 населення, з того 221,000 арабів. Бен Гуріон хоче збільшити населення Ізраїлю протягом найближчих кількох років до 3 мільйонів. В Єрусалимі протягом години марширували жидівські формації перед трибуною уряду і чужинецьких дипломатів.

Посмертна згадка

Андрій КОЦУР, — довголітній член Т-ва ім. І. Франка, Відд. 372 УНСоюзу в Плейнфілді, Н. Дж., помер 13-го травня 1959 р., на 76 році життя. Покійний нар. в с. Стара Скварява, п. Жовква, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Теклю, 2 синів Івана й Григорія і 2 внуків. Похорон відбудеться в суботу, 16-го травня 1959 р., в год. 8:30 рано, з пох. заведення, 209 W. 8th St., до церкви св. Марії в С. Плейнфілді, а опісля на цвинтар Hillside Cemetery. — Нехай прибрана земля буде Йому легкою!

К. Наконечний, секр.